

Lobēšanas atklātības likums – darbs, kas stāv nepadarīts vairāk nekā 12 gadus

Vakar, 20:53

Autori: [Inga Šnore](#) (LTV "De facto"), ["De facto"](#) (LTV analītiskais raidījums)

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/zinu-analize/lobesanas-atklatibas-likums--darbs-kas-stav-nepadarits-vairak-neka-12-gadus.a381842/?utm_source=rss&utm_campaign=rss&utm_medium=links

13.Saeimas deputāti pieķērušies pie darba, kas stāv nepadarīts jau vairāk nekā 12 gadus. Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisijas paspārnē top lobēšanas jeb interešu pārstāvības atklātības likumprojekts, tomēr arī šoreiz tā tapšanas gaita nav pārāk ātra un, gadu strādājot, vēl nav pat projekta sākotnējās redakcijas, ziņo Latvijas Televīzijas raidījums “de facto”.

Darba grupas pārstāvji cer, ka šīs Saeimas laikā, tas ir – tuvākajos divos gados, regulējums tiks pieņemts. Tomēr jau šobrīd deputātu pašu sākotnēji nospraustie termiņi ir krietni aizkavējušies. Ja

“sākotnēji bija paredzēts, ka šā gada jūnijā varētu būt gatava likumprojekta sākotnējā redakcija, tad tās aizvien nav un tagad tiek solīts, ka tas varētu būt februārī, martā.

Politīķi par to, ka arī Latvijā vajadzētu lobēšanas atklātības likumu, sāka runāt 2007.gadā. Kopš tā brīža pagājis jau 13 gadu.

Pirmā koncepcija tapa 2008.gadā, nākamā – 2011.gadā. Pēc tam KNAB iesniedza valdībai Lobēšanas atklātības likumprojektu, ko 2014.gadā Ministru kabineta komiteja noraidīja un atkārtoti vairs nemēģināja virzīt. Tai pašā gadā tapa vēl arī informatīvais ziņojums, ar piedāvājumu lobēšanas atklātības regulējumu iekļaut esošos normatīvos aktos.

Diskusija par lobēšanas atklātības regulējuma nepieciešamību no jauna uzvirvoja 2015. gadā pēc Parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojuma par Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņiem. 2019.gadā idejai par lobēšanas atklātības regulējumu iepūsta jauna elpa.

“Pagājušo reizi valdība un Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs atnesa likumprojektu uz Saeimu un teica deputātiem – tagad mēs jūs regulēsim par to, ko jūs darāt, un deputāti negribēja to pieņemt. Šajā gadījumā šis likumprojekts taps Saeimā,” LTV “de facto” saka par likumprojekta izstrādi atbildīgās darba grupas vadītāja, 13.Saeimas deputāte Inese Voika (“Attīstībai/Par!”).

Likuma radīšanai Aizsardzības un iekšlietu komisijas paspārnē 2019.gada jūnijā izveidoja darba grupu. Tajā pārstāvētas visas Saeimas frakcijas. Decembrī nolēma, ka tai līdz šā gada jūnijam jāpagatavo jau likumprojekts. Bet

“pagaidām nav tikts tālāk par tēzēm, kam likumā vajadzētu būt, kam nē.

“Mēs sākam ar konceptuālām sarunām, tad kur mēs ejam, kā var regulēt šo jautājumu. Vairākās valstīs regulējums ir, jautājums, kādu regulējumu mēs gribam. Un tagad mēs saprotam, ka mēs runāsim par interešu pārstāvību, ka ir jābūt atklātībai - tad cilvēkam jābūt pieejamai informācijai, ir jāreģistrējas, ja kāds grib nākt, piemēram, uz Saeimu, un sēdēt klāt, un pārstāvēt kaut ko. Tas nevar būt slepeni, pa kluso. Un vēl arī runājam tagad par kalendāru pieejamību, ja kādai valsts amatpersonai notiek kaut kādas tikšanās,” skaidro darba grupas pārstāvis Andrejs Judins (Jaunā Vienotība)

“Kavēšanos deputāti skaidro ar Covid-19 apstākļiem, kas pavasarī traucējuši strādāt. Tagad ir apņemšanās likumprojektu uzrakstīt šoziem.

“Līdz ar to februārī, martā varētu būt jau gatava šī redakcija, kas būs izdiskutēta, kas varētu iet uz pirmo lasījumu. Šobrīd ir vienošanās par principiem - atklātība, lobētāju reģistrs kā tāds, kur būtu visi šie lobētāji jeb interešu pārstāvji - mēs viņu saucam par interešu pārstāvību, jo šim vārdam lobēšana ir tāda negatīva konotācija un sabiedrībā tā tiek uztverta kā tāda korupcijas paveids,” saka Aizsardzības un iekšlietu komisijas vadītājs Juris Rancāns (Jaunā konservatīvā partija).

Interesu pārstāvju reģistru paredzēts ieviest kā obligātu, pretējā gadījumā ir bažas, ka tas nestrādās, kā to rāda Lietuvas piemērs. Reģistrā iekļautu ne vien ziņas par lobētājiem, bet, piemēram, asociācijām būs jānorāda finanšu avoti. Domāts arī par vienotu ētikas kodeksu. Bet amatpersonām tikšanās ar interešu pārstāvjiem būtu jāiekļaujas publiskajā kalendāra daļā.

“Aizvadītajā nedēļā deputāti uzklaušu arī vairāku interešu pārstāvības biznesa pārstāvjus, kuri šāda regulējuma izstrādi atbalsta un pat gaida.

Interesu pārstāvniecības nozarē strādājošais advokāts Andris Tauriņš (“Sorainen”) saka: “Tā problēma ir tāda, ka nav tāda precīza regulējuma, kā tas ir jādara. Līdz ar to mēs esam saskārušies jau gadiem ilgi ar aizdomīgiem interešu lobēšanas gadījumiem,

kur cilvēki kārtu lietas pēc savas modes zem galda, un daudzi ierēdņi un lēmumu pieņēmēji baidās varbūt no tādas cilvēcīgas vai tādas ētiskas lobēšanas, jo īsti nezina, kā tas jā dara.”

Līdzīgs viedoklis ir arī citam lobisma un interešu pārstāvēniecības speciālistam Filipam Rajeviskim (“Mediju tilts”), kurš arī piedalījās darba grupas sēdē aizvadītajā nedēļā.

“No industrijas viedokļa šī atklātība ir ļoti svarīga, lai tās attiecības veidotos, jo vairāk to savstarpējās uzticības attiecības, kad skaties, kādā veidā vari tālāk savu domu un intereses aiznest līdz šiem politikas veidotājiem,” saka Rajeviskis, norādot, ka “nekur nav zvanīts, ka tavš viedoklis tiks, protams, ņemts vērā, taču to pirmo soli es teikšu tā, ka mums ir izdevies panākt. To, ka Latvijā cilvēki kļuvuši daudz atvērtāki. Lēmumu pieņēmēji - tieši uz dialogu un diskusiju, un pieaicina arī uz kaut kādām darba grupām, kur tie lēmumu projekti tiek izstrādāti,” stāsta Rajeviskis.

Taču to, vai šis piegājiens mēģinājumam sakārtot nozari būs veiksmīgs, parādīs brīdis, kad būs nevis tēzes, bet konkrēts projekts par ko diskutēt.

“Šo šaubu pamats ir tas, ka mēs redzam, ka šis likumprojekts jau ir n-tos gadus muļļāts un nekad līdz galam risinājumam nav nonāks. Un, kolīdz mēs sāksim strādāt jau ar konkrētu likumprojekta redakciju, tad tās intereses, kas arī varbūt var šo procesu bremsēt, viņas varētu būt daudz izteiktākas. Tas, ko šobrīd var redzēt, ir tāds diezgan liels *consensus*, ka tas regulējums ir nepieciešams, arī nepieciešams lobētāju reģistrs un ka tas kopumā palīdzētu pašai Saeimai, pašiem lobētājiem saprast tos spēles noteikumus,” saka domnīcas “Providus” vadošā pētniece Līga Stafecka.